

האלה ניתן למלא בתוכו, שזיכר במישרין ריון להקמתה של מדינה פלסטינית.

הדבר תלוי במידה רבה, ואף מוכרעת, ביחסו של העם הפלסטיני להסכמים.

אם יחליט העם הפלסטיני לגצל את כל האפשרויות הגלומות בהם עד תום, הוא יפול ליצור תהליך המוכר כה להוביל לייקוד, ושאייאפשר יהיה להסינו לאחור.

אם תרשה לי, הייתי רוצה להגיד כאן משהו העולה להרגיו רבים במחנה הפלסטיני. התנועה הציונית, השנואה עליכם כליכך, השיגה הרבה ממטרותיה תודות לכישרונה הנדיר לגצל כל אפשרות, להימק את המכסימום מכל מצב וליצור פיה שנקרא, בסלאנג שלנו, "עובדות בי שטח".

מנהיגי העם הפלסטיני בעבר דחו, לעומת זאת, את כל הפיתרונות החלקיים שהוצעו להם, על פי הכלל, "הכל או לא כלום". בכך הם המיטו אסונות נוראיים על עצמם.

גם בציננות היה קיים ויכוח מתמיד עם נושא זה. היו, "מכסימליסטים", שדגלו אף הם בכלל, "הכל או לא-כלום". דווקא מוריו של מר בגין, ומר בגין עצמו, נמנו עם אסכולה זו. למרבה מזלה של הציננות, לא המכסימליסטים ניצחו אלא ה"מינימליסטים", אותם שהיו מוכנים לקבל בכל עת מה שניתן לקבל באותה עת. וכך קמה מדינתנו.

אולי, אחרי כל הנסיגות המרים שפקדו אותנו במשך שלושה דורות, מוכן עתה העם הפלסטיני לנסות את הדרך ה"צויה" נית" הזאת — להשיג מה שניתן להשיג עתה, לקבל את המקדמה הראשונה על-חשבון העצמאות והריבונות, במטרה לבל שם הרעג זה עד אשר תקום המדינה הפלסטינית כגדה וברצועה, תוך שלום עם ישראל והבטחת ביטחונם וכיפוחוננו.

מהי האלטרנטיבה?

בכואכם לקבל את החלטתכם, הייתי מציע לכם לקחת בחשבון גם שני שיקולים נוספים, בעלי חשיבות מכרעת: מהי האלטרנטיבה, במיקרה שלא תקבלו את ההסכמים?

מה עשוי להיות המצב, אם אכן תשתפו פעולה להגשמתם?

האלטרנטיבה ברורה ואכזרית. מצריים תחתום על שלום עם ישראל. החזית המצרית תצא מן החשבון הצבאי לפחות למשך זמן רב. ישראל תוכל לרכז את כל כוחותיה בחזית המזרחית והצפונית.

אש"ף לא יהיה פחות תלוי באחרים, אלא יותר. הוא יהיה או תלוי כל-כילו בסוריה, בסעודיה. הוא יודק עוד יותר לתמיכת ברית-המועצות, תמיכה שהוא חרבי-פיות.

העם הפלסטיני בגדה וברצועה יישאר משועבד למימשל צבאי, אם לא ניתן יהיה לאייש את מוסדות המימשל-העצמי. במיקרה הטוב ביותר, יהיה משועבד למלך ירדן, אם זה יהיה מוכן ומסוגל לאייש את המוסדות.

גרוע מכל: לממשלת-ישראל יינתן הכשר להמשיך בהתנחלות, והפעם בתנאי פה מוגברת, כדי לשנות במהרה את המצב הרומנטי בגדה וברצועה. העם הפלסטיני יעמוד מול התפתחות זו, כאישר האמצעי היחיד בידיו יהיה נשק הפיגועי, עים, שלא יוכל לשכש את התהליך הזה.

ולעומת זאת: מה עשוי להיות המצב בתום חמש שנים של מימשל-עצמי, אם העם הפלסטיני יעניק לו את מלוא כוח-חיותו?

במשך חמש שנים יהיה קיים מימשל פלסטיני — מעין ממשל-בדרך, בעלת רוב הסמנים המעשיים של ממשלה. אי אפשר יהיה לבטל עובדה זו, אחרי שנוצר רה. המועצה תניח את הדגל הפלסטיני.

היא תדבר בשם העם הפלסטיני. היא תקיבל את הנחיותיה מן המנהיגות הלאומית העליונה — אש"ף — כשם שהועד הלאומי של יהודי ארץ-ישראל, לפני קום מדינתנו, קיבל את הנחיותיו מן המנהיגות הלאומית העליונה שלנו, ההנהלה הציונית. (הוועד הלאומי ייצג את יהודי דים בארץ בלבד, ואילו ההנהלה הציונית התימרה לדבר בשם כל יהודי העולם.)

בשטח היה קיים כוח פלסטיני מוויזן — אותו "כוח מייסרתי חזק", ההתנחלות

במדינה

הכנסת

120 = 84 + 19 + 17

קו בריב נופל

שנית, צלחתי-אדרין

עודה על ירושלים,

אזוהים מנחה את בנין

ושנים על ישראל

"שמעתי הרבה גאונים בעשרות שנות ישיבתי בפרלמנט", אמר חבר-פרלמנט בריטי לפני מאתיים שנה, "רבים מהם היו טובים. כמה וכמה מהם היו טובים מאד. מעטים מהם אף היו מצויינים. אך ככל עשרות השנים האלה לא שמעתי אף גאון אחד ששינה את הצבעתו של חבר-פרלמנט אחד!"

גאומי של מנחם בגין, בתום הוויכוח בן 17 השעות בכנסת של הסכמי קמפ-דייוויד, היה גאון גדול, אחד הטובים שנאם בחייו עתירי-הגאומים. ייתכן שהוא שינה בנאום זה את הצבעתו של "כ" אחד — אשר אלעזר שוסטק, אך בוודאי לא יותר מזה. כי הפוליטיקאי הרגיל אינו משתבצע מנאומים, ואינו מצביע לפי שיכנועו. שוסטק, שהוא אדם רגשני, הוא — אולי — חרוג מסכל זה. הפוליטיקאי הנורמלי מצ"ע ביע מתוך שיקולים של כדאיות, כשהוא פויל לעבר החוג המסויים המצביע בעדו.

שני הישועים. הדרוגמה המאלפת ביו"ת לך היה ח"כ יגואה בן-מאיר, שדיבר בשם עצמו ובשם עמיתו, השר זבולון המר. השניים היו במצוקה. חוג-המצביעים שלהם מורכב מאנשי גוש-אמונים וקרובי הם. משום-כך לא יוכלו להצביע בעד ה"הסכמים. אך גם לא היה להם שום חשק לפרוש מן הממשלה, שבה מסתן המר, ו"להידחק אל השוליים. המסקנה שהתבקשה: להימנע מהצבעה.

המזמחים באולם וביציע ציפו לנאומי של בן-מאיר בסקרנות מיקצועית. "איך הוא יצא מזה?" שאלו איש את רעהו. איך יסביר בן-מאיר, שהחיה עד סה נין טורף, את ההימנעות?

הם לא אוכזבו. נאומי של בן-מאיר היה מלאכת-מתשבת ישועית. הוא התלבט ב"קול רם, ושקל כך ושקל כך, ובסוף, בפחה של שחקן מצויין המגלם את דמותו של האמלט, התליט להימנע.

אולם בן-מאיר אינו בליגה אחת עם מנחם בגין. כשהגיע תורו של בגין להשיב, הפך את בן-מאיר ללעג ולקלס, דקר אותו בלשונו עד שחזקה דימה למסננת. בגין אחרי סמאלין. היה רק גאון אחד גדול באותו ויכוח, מילבד נאומי של בגין עצמו: זה של יריבתו, גאולה כהן.

הוויכוח הגדול: בן-מאיר והמר מתייעצים לא להידחק אל השוליים

בניגוד להיסטריה הרגילה שלה, דיברה כהן בקול שקט, ובנימה שנראתה כהיגיון צרוף. היא ציפה אחת לאחת את אימרו-תיו הבטחותיו של מנחם בגין, שהוקרבו בזו אחר זו של המיובח של קמפ-דייוויד. באותם רגעים הפכה גאולה כהן לראש

העם

מלה אחת קטנה:

LOVE

אין אלה נישואין

של אהבה ותשוקה —

אלא נישואי-נוחיות

חסרי רגש ונשמה

הכתבים הזרים דיווחו מישראל: הרוב הגדול של הציבור תומך בהסכמי-השלום שהושגו בקמפ-דייוויד. אולם אין סימנים של התלהבות. השיכרון הנהדר, שהציף את ישראל בעת ביקורו של אנורו אל-סאדאת לפני עשרה חודשים, לא חזר.

הכתבים הישראליים דיווחו מצריים: הרוב הגדול של העם מצרי תומך בהסכמי-השלום, שעליהם חתם הנשיא אנורו אל-סאדאת. אך אין עוד נשיקות וחיבורים, ההתלהבות העצומה, שבה נתקבלו הציננות הישראליים הראשונים בקא"היר, למחרת ביקור הנשיא בירושלים, לא חזרה.

זוג קשיש. חוץ מחוגי-שוליים בשני העמים, אנשי הימין הדתי והשמאל הדוגמאטי, תמכו שני העמים במציאות החדשה. אך הם עשו זאת בזהירות, בחשש-ימה מפני כוונות הצד השני.

השלום הושג, אך בלי רגש, בלי אהבה, בלי נשמה.

זהו ההבדל הגדול בין נובמבר 1977 ואוקטובר 1978. אין זה הבדל של מהר בכך. במשך עשרה חודשים של עמידה על המקח, משברים, מאבק על קוצו של יו"ד, הציננות ממשלתי-שאל מעט מאד, שלא ניתן היה להשיגו מלכתחילה. אך היא איבדה דבר שאין לו תחליף: ההתלהבות הספונטאנית של שני העמים.

החל בהשגת הסכמי-המיסגרת בקמפ-דייוויד ועד לגמר הסכמי-השלום, היה התהליך קשה. יהיה צורך להתגבר על מיכשולים רבים. בכוח ההתלהבות והאהבה, ניתן היה לעשות זאת בקל. בלי התלהבות ובלי אהבה, יהיה זה קשה לאיך שיעור.

זוג צעיר, המתחתן בסערה של אהבה ותשוקה, יכול להתחיל בחייו החדשים בלי בעיות. שני בני-יוג יותרו זה לזה ויתרו רים רבים, מבלי להרגיש בכך כלל. אך זוג קשיש, המתחתן מתוך שיקולים של כדאיות ונוחיות, ימצא שדרכו אינה סוגה בשושים.

הישראלית תיפסק — ואם תתקשו בנקודת זה, כנתיא לשיתוף-הפעולה, יתמכו ככם כל הגורמים האחרים, וכיפולם אר"צ-הכברית.

מובן שיהיו חילוקי-דעות בין המימשל העצמאי ובין ישראל, במהלך חמש השנים ובתום תקופה זו. בוודאי. אך בכל ויכוח כזה תזכו בגיבוי בינלאומי עצום, כל עוד תעמדו על זכויותיכם הצודקות והסבירות, מבלי לפגוע בביטחונה של ישראל.

אחרי חמש שנים, תהיה המדינה הפלסטינית עובדה מימט-מותרת, ככחינת "מדינה בדרך", שלא תזדקק אלא לאיש רור סופי ולסמנים החיצוניים של ריבונות בפועל.

עד או תתרגל דעת-הקהל הישראלית למצב, ותבין כי זהו הפיתרון הטוב ביותר. אחרי הפיגועים של שנים רבות, קיים כיום מישקע עמוק של חשש, פחד, שינאה וזעם. מישקע זה לא ייעלם בן-לילה. אך חמש שנים של שיתוף-פעולה הן תקופה ארוכה, והזמן יעשה את שלו. גם אצלנו, וגם אצלכם.

האפשרות השלישית

דעת, עומדת לפניכם עכשיו הי ברירה בין שלוש אפשרויות:

האפשרות הראשונה: להגיד לא מוחל, לחבל בהסכמים ולמנוע את ביצועם. האפשרות השניה: להגיד כן מוחלט, להתייצב מאחרי ההסכמים ולשתף פעולה בגלוי לביצועם.

האפשרות השלישית: להישאר בעמדה של התנגדות עקרונית להסכמים, אך להניח את נאמניכם כגדה וברצועה ולשתף פעולה באישי המימשל-העצמי.

אתם יכולים לנהוג על פי האפשרות הראשונה. איני מאמין כי ניתן לאייש את מוסדות המימשל-העצמי נגד רצונכם, ואם כן — איני מאמין שיהיה לכך ערך כלשהו. אך כבר אמרתי מהי דעתי על התוצאות הצפויות.

אתם יכולים לנהוג על פי האפשרות השניה. זה קשה מאד, ואני יודע היטב מה אדירים יהיו הקשיים, מבחינה פנימית וחינונית, שיעמדו לפני הנהגת אש"ף, אם תלך בדרך זו.

אני מציע לכם לשקול היטב את האפשרות השלישית. אין היא מחייבת אתכם לוותר על עקרונות, כטרם קיבלתם את ההכרה המלאה. אך היא מאפשרת את הפקת מלוא היתרונות מן ההסכמים, כדי לקדם את תהליך השלום ואת השגת הריבונות הפלסטינית.

התקדים של בחירת רשימה הישראליים, נא-מני-אש"ף, תחת הכיבוש הישראלי וב"חסותו — יפה כאן שיבעתיים. לשם כך דרושים כוחות נפשיים כבי-רים — התגברות על רגשות עמוקים, העדפת ההיגיון הצונן והניתוח השקול על פני הזעם והתיסכול והעלבון.

בפגישי האחרונה עם ידידי, סעיד חמאמי, שהעלה את חיי קורבן על מיו"ב החרות הפלסטינית והשלום, בסמינר שנערך בלונדון שלושה חודשים לפני הירצחו, אמרתי: הרגש של עוול יכולה להפוך רעל קטלני, המונע מן הקורבן את היכולת להתחיל את ההחלטות הנבונות ולהשיג את תיקון-העוול.

נדמה לי שכמצב הנוכחי, המורה מכנה זו מאד-מאד.

אם תרצו...

אחרי הקונגרס הציוני הראשון, שנערך בבאזל, רשם תיאודור הרצל, מייסד התנועה הציונית: "בבאזל יסדתי את מדינת-היהודים". כעבור כמה שנים קרא ליהודים: "אם תרצו, אין זו אגדה!" ייתכן כי בעתיד ייאמר: "בקמפ-דייוויד נוסדה מדינת הפלסטינים."

וגם הפעם ניתן לאמר: "אם אתם, ה"פלסטינים, תרצו, לא תהיה זאת אגדה." איני מתיימר לתת עצות. רק העם הפלסטיני יכול להתחיל על דרכו ועל גורלו. יחד עם כל הישראלים המייחלים לשלום מלא ולהתפייסות הסטורית בין שני עמיתו, אעקוב גם אני אחרי החלטותיכם, מתוך תיקווה עמוקה שתמצאו את הדרך הנכונה.

בבירכת השלום, אורי אבנרי.